

Onkološki pacijenti znaju da se raka treba bojati više od korone

Ivana Kalogjera, 10. studenoga 2020.

Dok cijeli svijet strahuje od toga hoće li se i u kojoj mjeri krija uzrokovana bolešću COVID-19 odražiti na porast broja smrti od raka, u Hrvatskoj smo sučerći s dva dodatna problema. Zbog dugova bolnica koji im znače život. I drugo, jedino smo zemlja u Europi koja nije usvojila Nacionalnu strategiju protiv raka.

Udruge koje skrbte o onkološkim pacijentima tih su povodom Vlad i Saboru obratile otvorenim pismom u kojem traže hitno donošenje Nacionalnog strateškog okvira protiv raka. Politika do sada nije reagirala.

O tome što je povod inicijativi „Budimo rakoborni“, razgovarali smo s Lijanom Vukotom, prof. psih., glavnom tajnicom i voditeljicom Centra za psihološku pomoc Udruge SVE za NJU, koja je jedna od inicijatora apela.

Zašto je važno da se baš sada usvoji Nacionalni strateški okvir protiv raka?

Nacionalnu strategiju protiv raka čekamo već 11 godina i otad smo u ljudskim životima izgubili grad veličine Split. Možda se nekima čini kako zbog pandemije ovo nije najbolji trenutak je upravo sada – dokumentu su tri godine pisali stručnjaci iz svih dijelova sustava, uključujući pacijente i vanjske konzultante, obuhvaćajući je razdoblje od 2020. godine, kojih je na izmaku, do 2030. Ut, to, dokument je prošao i reviziju svih ministarstava u ovom razdoblju. Onkološki skrb za sustav mijenjati jer se već boljom prevencijom može spreići 30 do 50 posto malignih tumora, a ako znamo da će tijekom života svaki treći Hrvat boljeti od raka, usvojiti i dosljedno provoditi strategiju protiv raka je stvar opstojnosti najvjernijeg što jedna zemlja ima, a to su ljudi. Zato smo uputili apel svim donositeljima odluka.

„Nacionalnu strategiju protiv raka čekamo već 11 godina i otad smo u ljudskim životima izgubili grad veličine Splita.“

Koja je najveća vrijednost tog dokumenta?

Radi se o zaista sveobuhvatnom dokumentu koji sadrži 12 poglavija te brojne mјere i aktivnosti koje će omogućiti onkološkoj zajednici protiv raka u RH da ishod liječenja oboljelih od raka doveđe na razinu iznad europskog prosjeka. Dokument je razvijen u skladu s važećim smjernicama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) i Europske unije te je rezultat provedene stručne i javne rasprave u zemlji kao i u konzultaciji s inozemnim konzultantima. Reforme unute u pet podstavata onkologije – primarnoj i sekundarnoj preventiji, dijagnosticanju, liječenju, paljativnoj skrbti – u 10 godina mogu spašiti tisuće života. Neće spašiti sve, ali će se smanjiti smrtnost, poboljšati preživljajne i kvalitet života bolesnika. Nacionalni strateški okvir protiv raka (NSOPR) uključuje i uspostavljanje nacionalne onkološke mreže, kontrola kvalitete, nadzor. Kroz jedinstvenu onkološku informacijsku mrežu pratio bi se liječenje u skladu sa smjernicama te ishodi liječenja. Dokument sadrži i ekonomsku projekciju koja je izrađena u suradnji s inozemnim stručnjacima, kako bi se osigurale kritičke ocjene i odredile prioritete aktivnosti na osnovu njihovih finansijskih cijenika. Na zdravje ljudi treba gledati kao na investiciju koja će se vrati u godinama živote u zdravlju, boljim ishodima u liječenju i boljem kvalitetom života oboljelih. Smatram da implementacijom za uloženi novac možemo dobiti puno veću vrijednost u zdravlju, kako u preventiji bolesti tako i u ishodima liječenja.

Što ako se taj dokument ne usvoji do kraja godine? Kakvu poruku time šalje politika?

Ne želim dokumentu prejugidati lošu sudbinu. S obzirom na ranije iskazani konsenzus o potrebi donošenja NSOPR-a, i občanja koja su javno dana u inicijativi „Hrvatska protiv raka“, očekujemo da će on biti usvojen i da će Hrvatsko krenuti dogodine s implementacijom i projektima za finansiranje iz EU fondova.

„Usvajanjem strategije bolesnik bi dobio ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice.“

Što jedna takva strategija znači pojedinačno za svaku osobu koja je oboljela od raka?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice. Implementacija NSOPR-a nije samo zadužba Ministarstva zdravstva jer raki i breme raka nije teret samo za zdravstveni sustav. Tako i njegovom rješavanju treba pristupiti multisektorski i multiresorno. Onkološki bolesnici mogu puno dati svojog zajednici i trebaju dobiti priliku za to.

Dugovi bolnica izmaknuli su kontroli, javljaju li se i Vam pacijenti da su ostali bez terapija?

U SVE za NJU se javlaju žene oboljele od bilo koje vrste maligne bolesti iz cijele Hrvatske. Neke su u strahu da će ostati bez terapije, a neke su imale pauzu na bolesti pa uspijela rješiti problem. Nadamo da takvih slučajeva nema puno. No neovisno o njihovom broju, problem se mora rješiti jer je nedopustivo dovoditi u pitanje ishode liječenja u jednog bolesnika. Neka se ugledaju upravo na onkološke bolesnice koji provode preporučene mјere, a ne ne boje odlaska liječniku. Neka se ugledaju upravo na onkološke bolesnice koji provode preporučene mјere, strpljivo čekaju na tražku i na svaku terapiju. Oni znaju da se raka treba bojati više od korone.

Kako se kao osoba koja ulaže veliku energiju da osvijesti ljudi koliko je važno da vode brigu o svom zdravju, osjećate u ovakvoj situaciji?

Nastavljam dalje. Prevencija je priča koja nikad neće prestati jer će ujek biti osoba koja će misliti da se bolest događa nekom drugom i da neće biti jedna od tri koje će tijekom života dobiti raka. Sad možda imam malo više razumijevanja za ljude koji propuštaju besplatne pregledje u programima probira jer razumijem njihov strah od COVID-19 infekcije. Boje se za sebe ili se boje za svoje ukućane. Razumijem, ali ne opravdavam. Na zakazani pregled treba otći ili zatražiti novi termin. Ohrađujem ljude da se striktno pridržavaju epidemioloških mјera i da se ne boje odlaska liječniku. Neka se ugledaju upravo na onkološke bolesnice koji provode preporučene mјere, strpljivo čekaju na tražku i na svaku terapiju. Oni znaju da se raka treba bojati više od korone.

Je li Vašeg iskustva opravданa bojazan da će aktualna situacija rezultirati povećanom smrtnosti od raka?

Ne mogu u tome govoriti iz svoga iskustva jer se u SVE za NJU brinemo o već oboljelim ženama i članovima obitelji. Ono što stručnjaci govore na temelju teškoća u provedbi nacionalnih programa za rano otkrivanje raka, smršnjeg broja kontrolnih pregleda, stanovite udžuršnosti ljudi od odlaska liječniku u strahu od infekcije, moglo bi se dogoditi smanjenje broja dijagnosticiranih malignih oboljelih. Posjedujem, neke dijagnoze će vjerojatno biti postavljene u uznapredovalom stadiju bolesti što bi se moglo reflektirati na preživljajne odnosno smrtnost u budućnosti. I zbog toga je krajnji trenutak da se usvoji NSOPR. Vjerujem da će oboljeli dobiti na vrijeme sve oblike terapija u roku koji neće ugroziti ishode liječenja te da tu neće biti povećanja smrtnosti radi odgadjanja liječenja ili nedostatka lijekova koji su na listi. Nadam se da sam u pravu. Za nas u SVE za NJU je važno da osluškujemo što nam bolesnice i članovi obitelji govore, da im na dostupne načine pomognemo u rješavanju problema te da se aktinovo zauzimamo za njih.

Kako se kao osoba koja ulaže veliku energiju da osvijesti ljudi koliko je važno da vode brigu o svom zdravju, osjećate u ovakvoj situaciji?

Nastavljam dalje. Prevencija je priča koja nikad neće prestati jer će ujek biti osoba koja će misliti da se bolest događa nekom drugom, o odgovornosti građana za vlastito i zdravje bliskih, o ružnem interdisciplinarnom liječenju slijedom, o dostupnosti i kvaliteti života bolesnika. Nacionalni strateški okvir protiv raka (NSOPR) će postati što će voditi do rano otkrivanja raka, učinkovitog liječenja, i kvalitetnog liječenja. Dokument sadrži i ekonomsku projekciju koja je izrađena u suradnji s inozemnim stručnjacima, kako bi se osigurale kritičke ocjene i odredile prioritete aktivnosti na osnovu njihovih finansijskih cijenika. Na zdravje ljudi treba gledati kako u preventiji bolesti tako i u ishodima liječenja.

Što je u Vašem iskustvu najveća vrijednost tog dokumenta?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice. Implementacija NSOPR-a nije samo zadužba Ministarstva zdravstva jer raki i breme raka nije teret samo za zdravstveni sustav. Tako i njegovom rješavanju treba pristupiti multisektorski i multiresorno. Onkološki bolesnici mogu puno dati svojog zajednici i trebaju dobiti priliku za to.

Što ako se taj dokument ne usvoji do kraja godine? Kakvu poruku time šalje politika?

Ne želim dokumentu prejugidati lošu sudbinu. S obzirom na ranije iskazani konsenzus o potrebi donošenja NSOPR-a, i občanja koja su javno dana u inicijativi „Hrvatska protiv raka“, očekujemo da će on biti usvojen i da će Hrvatsko krenuti dogodine s implementacijom i projektima za finansiranje iz EU fondova.

„Usvajanjem strategije bolesnik bi dobio ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice.“

Što jedna takva strategija znači pojedinačno za svaku osobu koja je oboljela od raka?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice. Implementacija NSOPR-a nije samo zadužba Ministarstva zdravstva jer raki i breme raka nije teret samo za zdravstveni sustav. Tako i njegovom rješavanju treba pristupiti multisektorski i multiresorno. Onkološki bolesnici mogu puno dati svojog zajednici i trebaju dobiti priliku za to.

Što ako se taj dokument ne usvoji do kraja godine? Kakvu poruku time šalje politika?

Ne želim dokumentu prejugidati lošu sudbinu. S obzirom na ranije iskazani konsenzus o potrebi donošenja NSOPR-a, i občanja koja su javno dana u inicijativi „Hrvatska protiv raka“, očekujemo da će on biti usvojen i da će Hrvatsko krenuti dogodine s implementacijom i projektima za finansiranje iz EU fondova.

„Usvajanjem strategije bolesnik bi dobio ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice.“

Što jedna takva strategija znači pojedinačno za svaku osobu koja je oboljela od raka?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice. Implementacija NSOPR-a nije samo zadužba Ministarstva zdravstva jer raki i breme raka nije teret samo za zdravstveni sustav. Tako i njegovom rješavanju treba pristupiti multisektorski i multiresorno. Onkološki bolesnici mogu puno dati svojog zajednici i trebaju dobiti priliku za to.

Što ako se taj dokument ne usvoji do kraja godine? Kakvu poruku time šalje politika?

Ne želim dokumentu prejugidati lošu sudbinu. S obzirom na ranije iskazani konsenzus o potrebi donošenja NSOPR-a, i občanja koja su javno dana u inicijativi „Hrvatska protiv raka“, očekujemo da će on biti usvojen i da će Hrvatsko krenuti dogodine s implementacijom i projektima za finansiranje iz EU fondova.

„Usvajanjem strategije bolesnik bi dobio ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice.“

Što jedna takva strategija znači pojedinačno za svaku osobu koja je oboljela od raka?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice. Implementacija NSOPR-a nije samo zadužba Ministarstva zdravstva jer raki i breme raka nije teret samo za zdravstveni sustav. Tako i njegovom rješavanju treba pristupiti multisektorski i multiresorno. Onkološki bolesnici mogu puno dati svojog zajednici i trebaju dobiti priliku za to.

Što ako se taj dokument ne usvoji do kraja godine? Kakvu poruku time šalje politika?

Ne želim dokumentu prejugidati lošu sudbinu. S obzirom na ranije iskazani konsenzus o potrebi donošenja NSOPR-a, i občanja koja su javno dana u inicijativi „Hrvatska protiv raka“, očekujemo da će on biti usvojen i da će Hrvatsko krenuti dogodine s implementacijom i projektima za finansiranje iz EU fondova.

„Usvajanjem strategije bolesnik bi dobio ono što danas nema: jasan put kroz zdravstveni sustav u kojem se poštuju stručni standardi i smjernice.“

Što jedna takva strategija znači pojedinačno za svaku osobu koja je oboljela od raka?

Ona znači promjene i za zdrave osobe u djelu primarne i sekundarne prevencije. Za bolesne znači poboljšanje svakog segmenta, počevši od dijagnostike preko liječenja do rehabilitacije i reintegracije u društvo. Za svaku osobu suspenzna na malignu bolest bilo bi poznato koju dijagnozu, gdje i u kojem vremenskom roku treba provesti, u kojem centru će se liječiti, koje supertivno liječenje joj je potrebno, kakva rehabilitacija je predviđena. Bolesnik bi imao ono što danas nema: jasan put kroz zdr